

HAMERSKÝ POTOK z.s.

Nežárecká ulice 103/IV
377 01 Jindřichův Hradec
IČO 266 50 762

Ochránářský plán pro lokalitu

„Čtyřicítka“

vypracovali:

Jan Kolář, Petr Hesoun, Andrea Kučerová, Lukáš Šimek

listopad 2017

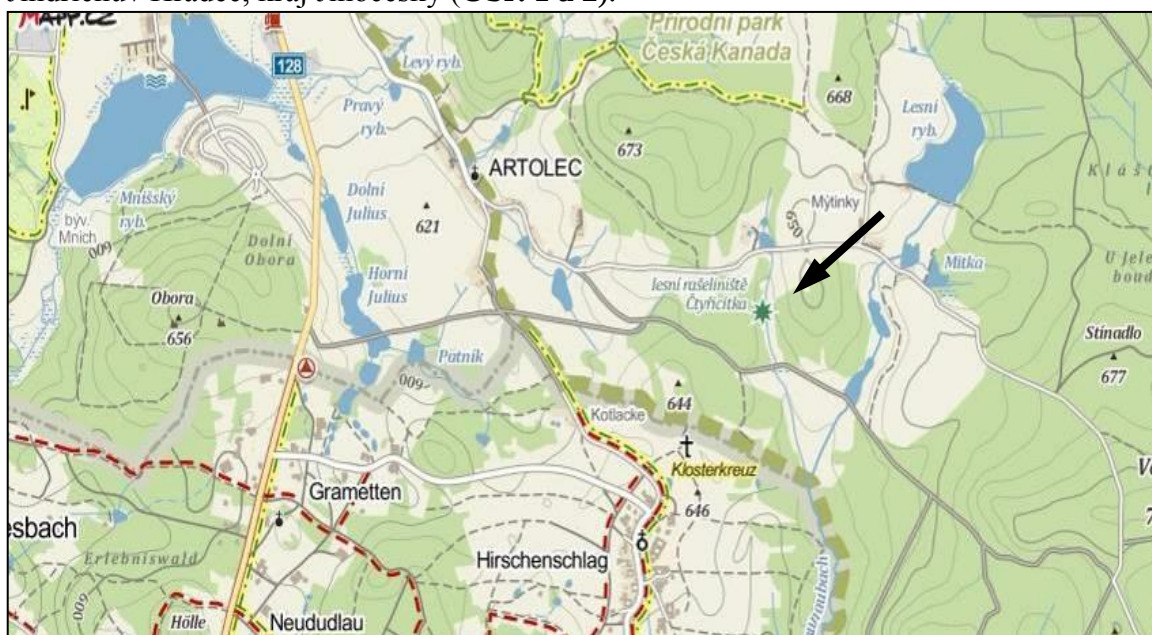
1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

1.1 Název lokality

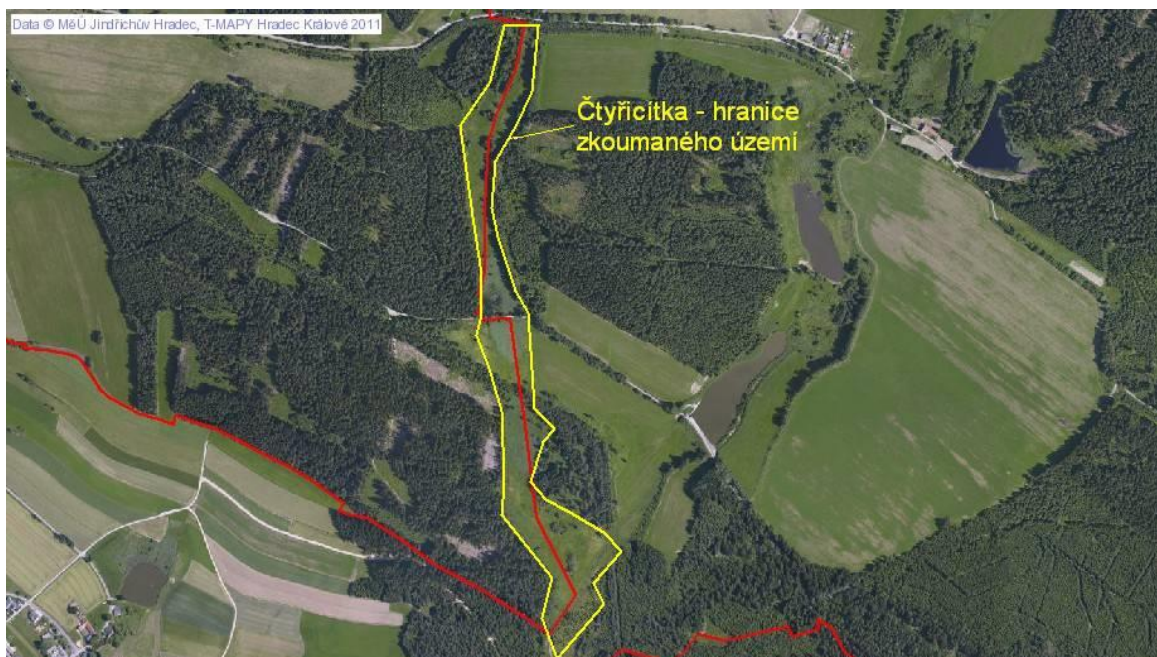
Čtyřicítka

2.1 Lokalizace

Lokalita zahrnuje zčásti bezlesou silně zrašelinělou nivu bezejmenného pravostranného přítoku potoka Skřemelice (Klášterecký potok) v těsné blízkosti státní hranice ČR a Rakouska. Součástí lokality je i zaniklý bezejmenný rybník a přilehlé luční porosty. Leží v nadmořské výšce 635–640 m n. m, v katastrálním území obcí Artolec a Klášter, okr. Jindřichův Hradec, kraj Jihočeský (**Obr. 1 a 2**).

Obr. 1 Situační mapa řešeného území (zdroj: mapy.cz).

Obr. 2 Orientační mapa řešeného území (zdroj: T-mapy.cz).

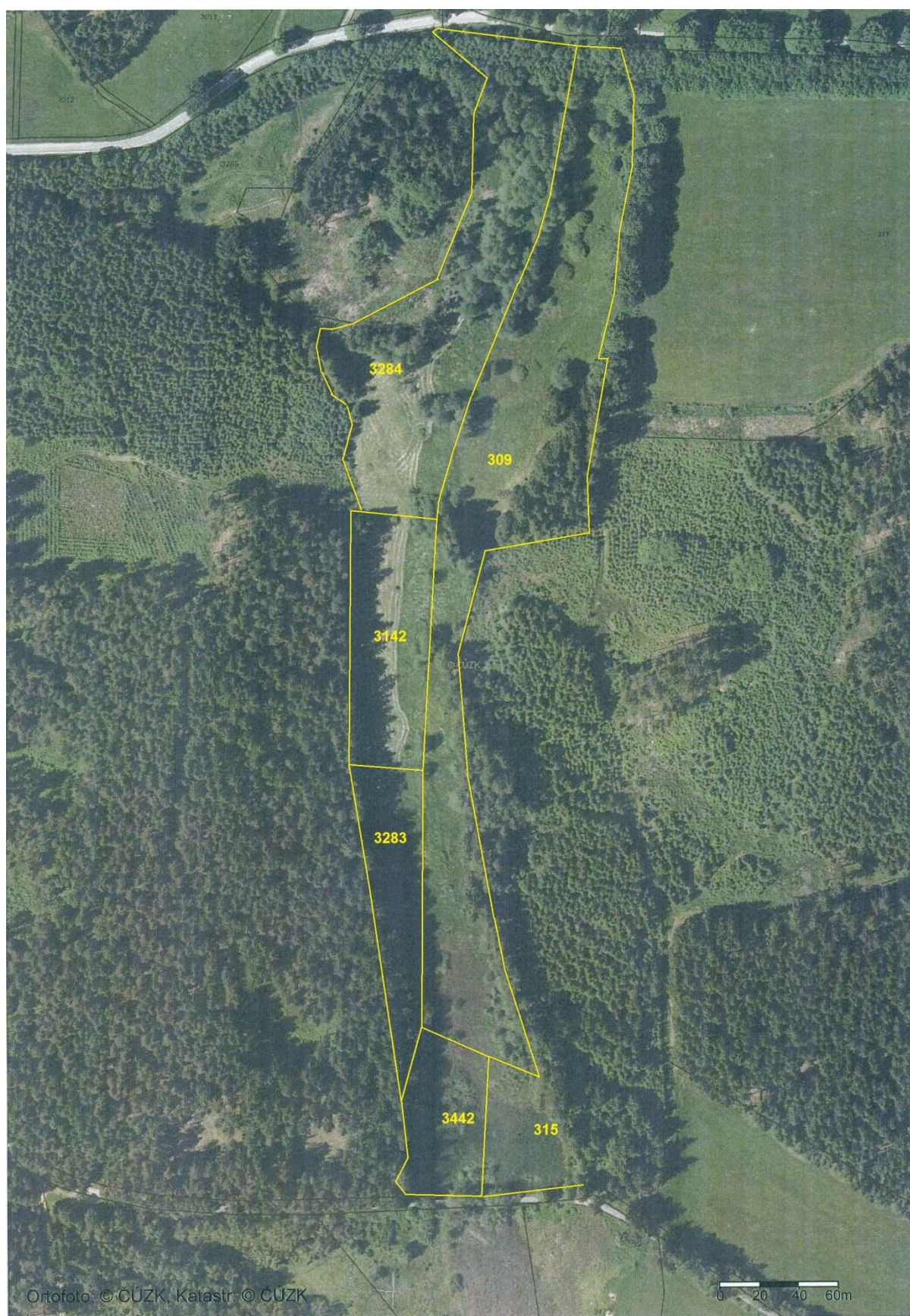
1.3 Údaje o jednotlivých pozemcích

Údaje o jednotlivých pozemcích jsou přehledně shrnuty v **Tab. 1**.

Tab. 1 Přehled parcel na území „Čtyřcítky“ (zdroj ČÚZK)

katastr.území	parc.číslo	rozloha (m ²)	vlastník	využití pozemku
Artoleč	344/2	2900	Římskokatolická farnost N. Bystřice	jiná plocha
Artoleč	3142	5218	ČSOP	lesní pozemek
Artoleč	3282/1*	28710	p.Hanuš	jiná plocha
Artoleč	3283*	3653	LČR	lesní pozemek
Artoleč	3284*	12890	LČR	lesní pozemek
Klášteř	309	19458	Státní pozemkový úřad	trvalý travní porost
Klášteř	315/2	2864	Římskokatolická farnost N. Bystřice	lesní pozemek
Klášteř	347/1	57298	Státní pozemkový úřad	trvalý travní porost
Klášteř	347/3	6446	p.Jura	trvalý travní porost
PLOCHA CELKEM		139437		

* Pozemky u nichž má Hamerský potok, z.s. uzavřeny smlouvy o využívání pozemků (stav k 1.1. 2018).

Obr. 3 Katastrální mapa území - sever

Obr. 4 Katastrální mapa území – jih

2. CHARAKTERISTIKA LOKALITY

2.1 Přírodní poměry

2.2.1 Geologie a reliéf

Osu území tvoří od severu k jihu protékající potok, v S části území je V okraj údolí poměrně svažité, ve střední a jižní části tvoří potok plochou údolní nivu. Na lokalitě ani v jejím bezprostředním okolí se nenacházejí zastavěné plochy, na lokalitu navazují kulturní lesní porosty nebo trvalé travní porosty. Území je součástí Českého masivu, podloží tvoří porfyrické dvojslídne granity (www.geoportal.cenia.cz). Půdním pokryvem je podzol kambický, místy překrytý mělkou vrstvou rašeliny.

2.2.2 Hydrologické poměry

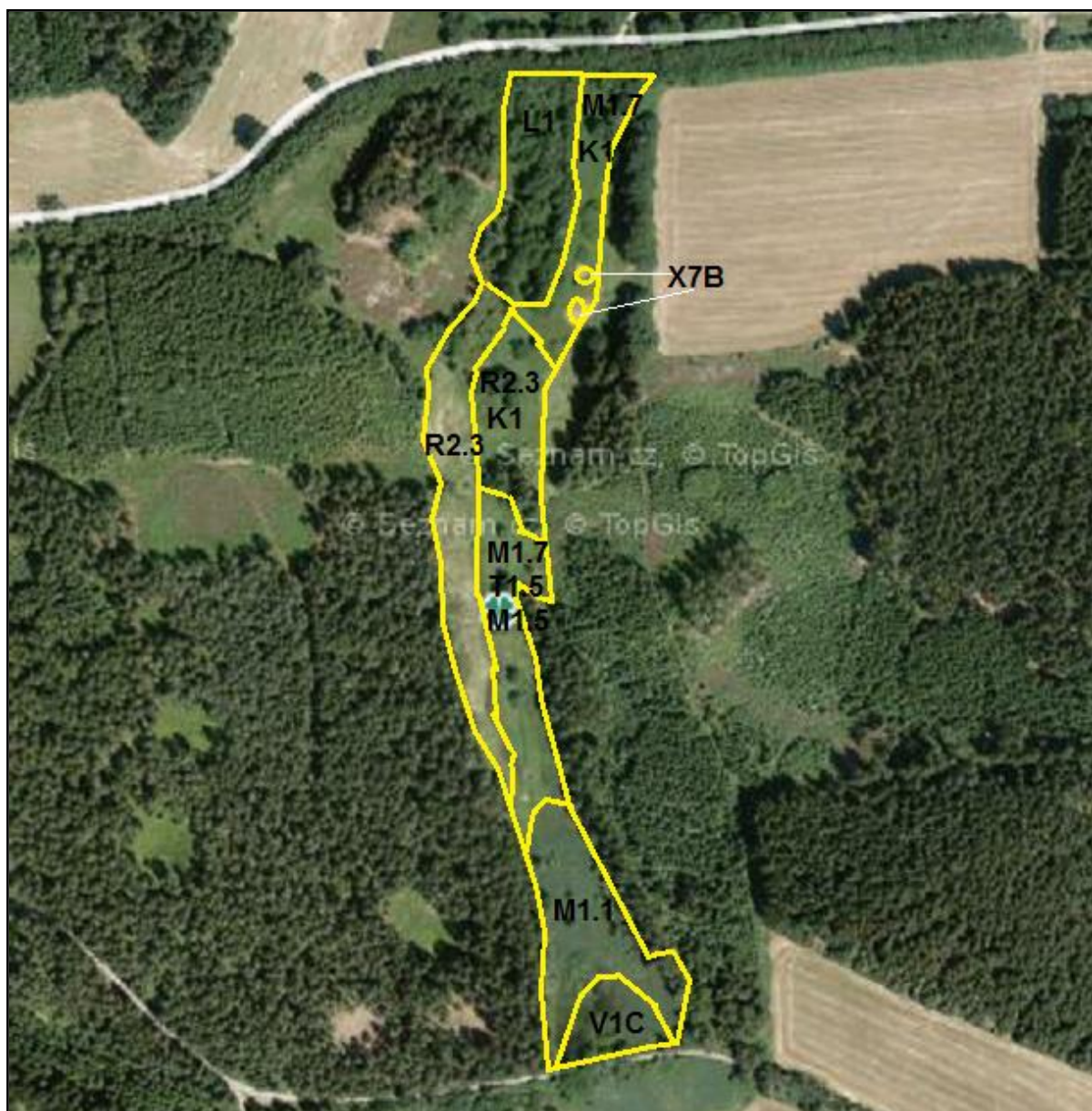
Osou zájmového území „Čtyřicítky“ je drobný bezejmenný potok, pravostranný přítok Skřemelice (Kláštereckého potoka). Tento se vyznačuje malým převážně lesnatým povodím. Těsně nad lokalitou však protéká rybníkem, což může mít negativní vliv na jeho kvalitu vody.

Přibližně ve středu lokality se nachází bývalý rybník, nyní nevypustitelná dystrofní nádrž o velikosti přibližně 0,15 ha a průměrnou hloubkou cca 0,5 m.

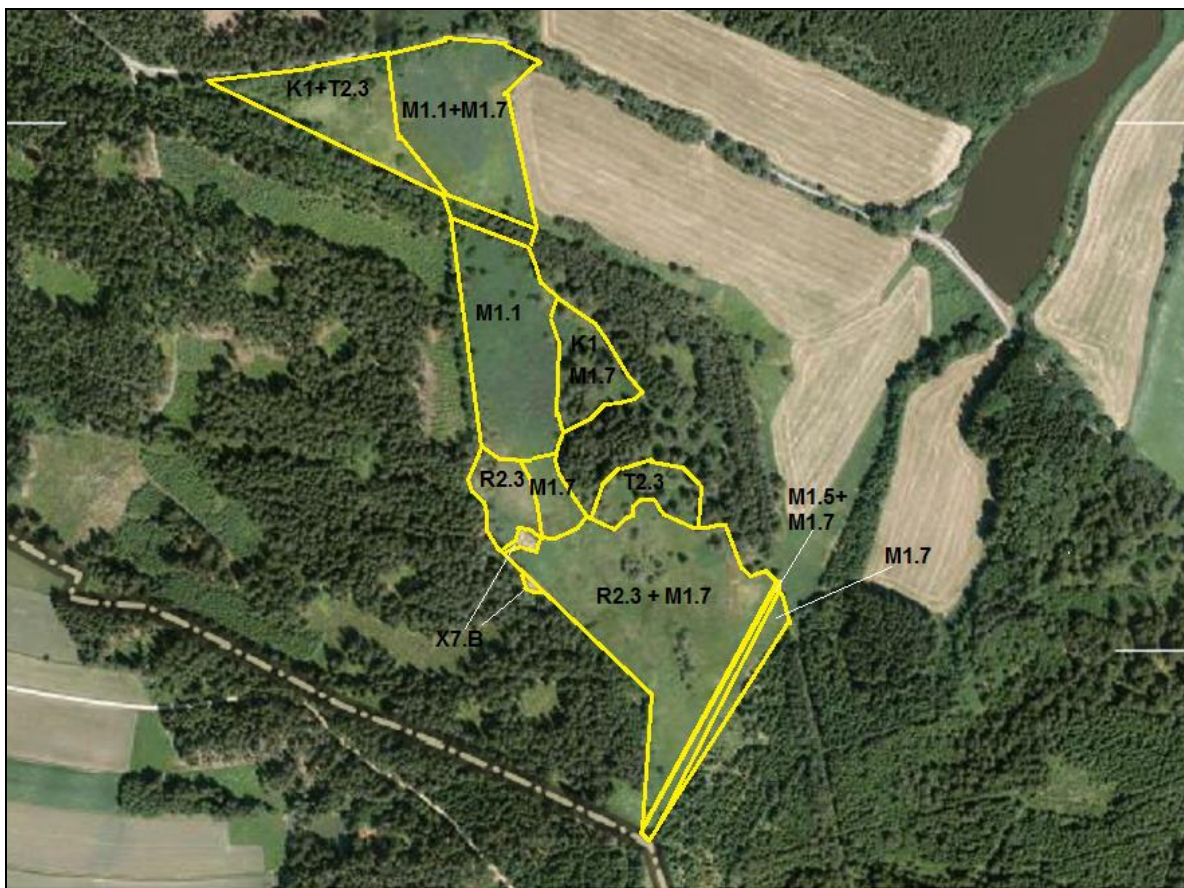
2.2.3 Vymezení biotopů

Podle ortofotomapy z 50. let 20. století bylo celé území pokryté pouze travinobylinnou vegetací, v S části nebyly porosty dřevin, ve střední části není patrná dystrofní nádrž. Naopak vodní plocha na místě dnešní dystrofní nádrže je patrná z mapy II. vojenského mapování (www.geoportal.cenia.cz).

Biotopy byly vymapovány v průběhu inventarizačního průzkumu lokality v roce 2017 (mapa biotopů viz **Obr. 3 a 4**). Vymapované segmenty často představují mozaiku několika biotopů, jejich detailní vymezení nebylo vzhledem k mozaikovitosti vegetace možné.

Obr. 5 Mapa biotopů „Čtyřicítka“ – severní část.

Obr. 6 Mapa biotopů „Čtyřicítka“ – jižní část.

Přehled zjištěných biotopů

VIC Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních vod s bublinatkou jižní

Menší porost bublinkatky jižní (*Utricularia australis*) byl zjištěn v nádrži s mezotrofní až mírně dystrofní vodou ve střední části lokality.

M1.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod

Rozsáhlejší porosty rákosin se vyskytují v S části lokality nad vodní nádrží a v J části lokality pod hrázkou, která je nyní zarostlá náletem smrku, břízy a dalších dřevin. Porosty rákosu jsou 2–3 m vysoké, monodominantní. Rákos se šíří do okolních porostů ostřicovorašeliníkových luk i do okrajů lesních porostů. Na porosty rákosu navazují v trvale podmáčených a pravidelně zaplavovaných místech porosty zblochanu vodního (*Glyceria maxima*) nebo přesličky poříční (*Equisetum fluviatile*).

M1.5 Pobřežní vegetace potoků

Pobřežní vegetace potoka tvořícího osu celé lokality je negativně ovlivněna eutrofizací a z části asi i umělým napřímením koryta. V S části jsou místy vytvořeny malé porosty se zblochanem vzplývavým (*Glyceria fluitans*), řeřišnicí hořkou (*Cardamine amara*) a

pomněnkou bahenní (*Myosotis palustris* agg.), jinak převažují zapojené a druhově chudé porosty chrastice rákosovité.

M1.7 Vegetace vysokých ostřic

Na pobřežní porosty chrastice rákosovité navazují v nekosených částech nivy porosty vysokých ostřic, zejména porosty třtiny šedavé (*Calamagrostis canescens*), ostřice měchýřkaté (*Carex vesicaria*) a o. zobánkaté (*C. rostrata*). K nim přistupují bažinné byliny jako mochna bahenní (*Potentilla palustris*), smldník bahenní (*Peucedanum palustre*) nebo zákonem chráněná vrbina kytkokvětá (*Lysimachia thyrsiflora*).

R2.3 Přechodová rašeliniště

Na porosty vysokých ostřic navazují ostřicovorašeliníkové porosty s bohatě vyvinutým mechovým patrem s dominantními rašeliníky, místy s přimíšenou klamonožkou bahenní (*Aulacomium palustre*) a dalšími druhy mechorostů. V bylinném patře se objevuje několik druhů ostřic (*Carex echinata*, *C. nigra*, *C. rostrata*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), sítina rozkladitá (*Juncus effusus*) a s. nitřovitá (*J. filiformis*), psineček psi (*Agrostis canina*), na okrajích lesních porostů se pak častěji vyskytují ploníky (r. *Polytrichum*) a keříčky jako borůvka nebo brusinka. Hloubka rašeliny je spíše malá. Z významných druhů se v S části vyskytuje vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), v J části pak hojně vrbina kytkokvětá (*Lysimachia thyrsiflora*), starček potoční (*Tephrosia crista*) nebo kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*).

T1.1 Mezofilní ovsíkové louky

Prudší SV svah lokality porůstají netypické, ruderalizované porosty mezofilních luk se srhou říznačkou (*Dactylis glomerata*), kostřavou červenou (*Festuca rubra* agg.), řebříčkem obecným (*Achillea millefolium*), kopřivou dvoudomou (*Urtica dioica*) a kerblíkem lesním (*Anthriscus sylvestris*).

T1.5 Vlhké pcháčové louky

Zejména v S části lokality se vyskytují různá degradační stádia pcháčových luk s monodominantními porosty ostřice třeslicovité (*Carex brizoides*) a skřípiny lesní (*Scirpus sylvaticus*), roztroušeně se objevují typické byliny jako pcháč bahenní (*Cirsium palustre*), děhel lesní (*Angelica sylvestris*) nebo blatouch bahenní (*Caltha palustris*). V S části je v porostech několik polykormonů vrby rozmarýnolisté (*Salix rosmarinifolia*).

T2.3 Podhorské a horské smilkové trávníky

Na vyvýšených místech, v kontaktu s lesním porostem jsou fragmentárně vyvinuty smilkové trávníky (např. JV okraj lokality, luční porost JZ pod místní komunikací). Z typických druhů byly kromě smilky tuhé (*Nardus stricta*) zaznamenány např. metlička křivolaká (*Avenella*

flexuosa), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), violka psí (*Viola canina*) nebo mochna nátržník (*Potentilla erecta*).

K1 Mokřadní vrby

Hlavně v S části lokality a dál roztroušeně se vyskytují menší porosty mokřadních vrbin, tvořené zejména vrbou ušatou (*Salix aurita*) a tavolníkem vrbolistým (*Spiraea salicifolia*). V podrostu vrb se místy objevují druhy rašelinných luk jako např. škarda bahenní (*Crepis paludosa*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), starček potoční (*Tephroseri crispa*) nebo psineček psí (*Agrostis canina*).

L1 Mokřadní olšiny

V S části lokality se vyskytuje porost olše lepkavé (*Alnus glutinosa*), místy se silně degradovaným bylinným patrem, kde dominují kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*) a chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*). V méně eutrofizovaných částech je bylinné patro tvořeno zpravidla druhově chudými porosty ostřice třeslicovité (*Carex brizoides*) nebo skřípiny lesní (*Scirpus sylvaticus*).

X7B Ruderální bylinná vegetace mimo sídla

V severní části lokality se nacházejí dva drobné porosty ruderálních bylin a travin vázané na krmiště zvěře, dominují kopřiva dvoudomá, třtina křovištní, šťovík tupolistý a další ruderální byliny. Porosty nemají tendenci se rozšiřovat, neohrožují bezprostředně druhovou diverzitu sousedních, přírodě blízkých biotopů.

2.1.4 Flóra (včetně hub)

Území se nalézá ve fytogeografickém okrese (fytochorion) 67 – Českomoravská vrchovina, (Skalický 1988) a v kvadrantu 6956 střeoevropského síťového mapování (Ehrendorfer & Hamann 1965).

Potencionální přirozenou vegetaci území by tvořily podle Neuhauslové (Neuhauslová 1998) bikové a jedlové doubravy (spol. *Luzulo-Quercetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Carici elongatae-Alnetum*) a společenstvy rákosin a vysokých ostřic (tř. *Phragmito-Magnocaricetea*).

Při floristické inventarizaci v roce 2017 bylo nalezeno celkem 128 druhů cévnatých rostlin. Z toho bylo **9 taxonů uvedených v Červeném seznamu cévnatých rostlin České republiky** (Grulich 2012). Čtyři taxony jsou z kategorie druhů ohrožených (C3): vrba kytkokvětá (*Lysimachia thyrsiflora*), vachta trojlistá (*Menyanthes trifoliata*), vrba rosmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*) a tavolník vrbolistý (*Spiraea salicifolia*) a pět taxonů uvedených jako druhy vyžadující pozornost: vrbovka bahenní (*Epilobium palustre*), starček

potoční (*Tephroseris crispa*), bublinatka jižní (*Utricularia australis*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*) a rozrazil štítkovitý (*Veronica scutellata*).

Ze zaznamenaných druhů jsou **2 druhy chráněné zákonem** v rámci Vyhlášky č. 395/1992. Ze silně ohrožených druhů (§2) je to vrbina kytkokvětá (*Lysimachia thyrsoflora*) a z ohrožených druhů (§3) pak vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*).

Na lokalitě byly zjištěny **3 neofyty** (sensu Pyšek et al. 2002). V J části lokality poblíž potoka se v několik exemplářích vyskytuje netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*), na okraji lesních porostů vzácně netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora*), roztroušeně v porostech chrastice rákosovité podél potoka v S i J části pak vrbovka žláznatá (*Epilobium ciliatum*). Přehled vzácných a či pro lokalitu typických druhů rostlin dokladuje **Tab. 2**.

Vrbina kytkokvětá (*Lysimachia thyrsoflora*) byla zaznamenána roztroušeně jak v S, tak v J části území v ostřicovorašeliníkových porostech. V severní části se vyskytuje především v jejím středu, ale i v litorálu dystrofní nádrže, v J části je poměrně hojná v porostech jižně od invadujících rákosových porostů. Tento druh se často objevuje v nekosených porostech, dlouhodobě ale nepřežívá pod trvalým zápojem rákosu.

Vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*) byla zjištěna jen v S části, především v ostřicovorašeliníkových porostech ve střední části.

V S části, V od potoka (N49°00,126' a E15°09,197'), byl nalezen poměrně velký polykormon (3x3 m) **vrby rosmarýnolisté** (*Salix rosmarinifolia*), jedná se zřejmě jen o samičí klon. Vrba toleruje občasné kosení.

Tavolník vrboлистý (*Spiraea salicifolia*) byl nalezen v S části lokality (N49°00,195' a E15°09,180') a podél účelové komunikace na hrázi dystrofní nádrže ve střední části lokality. Nelze vyloučit jeho vysazení nebo zplanění v minulosti.

Vrbovka bahenní (*Epilobium palustre*) se vyskytuje roztroušeně v ostřicovorašeliníkových porostech v S i J části lokality, podobně jako **starček potoční** (*Tephroseris crispa*) a **kozlík dvoudomý** (*Valeriana dioica*).

Bublinatka jižní (*Utricularia australis*) byla zjištěna pouze na poloobnaženém dně dystrofní nádrže, v těsné blízkosti hráze.

Rozrazil štítkovitý (*Veronica scutellata*) byl zjištěn jen v J části lokality, především v ostřicovorašeliníkových porostech navazujících na invadující rákosinu.

Tab. 2 Přehled chráněných nebo významných rostlin lokality „Čtyřicítká“.

Vědecké jméno taxonu	České jméno taxonu	Významnost				Početnost	Lokalizace	Nároky na zachování populace druhu
		H D	Be rn I	§	RL			
<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	<i>vrbina kytkovětá</i>						roztroušeně v lučních ladech, např.	trvale podmáčená stanoviště, kosená max. 1 ročně nebo nekosená
							N49°00,195', E15°09,180'	
							N49°00,152', E15°09,197'	
							N49°00,123', E15°09,174'	
							N 48°59.945', E 15°9.208'	
							N 48°59.931', E 15°9.246'	
							N 48°59.695', E 15°9.404'	
							N 48°59.719', E 15°9.315'	
				§2	C3	stovky rostlin	N 48°59.700', E 15°9.322'	
<i>Menyanthes trifoliata</i>	<i>vachta trojlistá</i>					desítky rostlin	roztroušeně S část, např.: N49°00,123', E15°09,174' N49°00,042', E15°09,164'	trvale podmáčená stanoviště, kosená max. 1 ročně nebo nekosená
<i>Impatiens glandulifera</i>	<i>netýkavka žláznatá</i>					max. 10 rostlin	N48°59,622', E15°09,378'	rostliny je potřeba odstranit
<i>Impatiens parviflora</i>	<i>netýkavka malokvětá</i>					desítky	roztroušeně	nepůvodní druh, ale neohrožuje druhovou diverzitu v území
<i>Salix rosmarinifolia</i>	<i>vrba rosmarýnolistá</i>				C3	2 polykormony	N49°00,126', E15°09,197'	trvale podmáčená stanoviště, kosená max. 1 ročně
<i>Spiraea salicifolia</i>	<i>tavolník vrboolistý</i>				C3	10-20 polykormonů	N49°00,195' a E15°09,180'	trvale podmáčená stanoviště, ponechaná ladem
<i>Epilobium palustre</i>	<i>vrbovka bahenní</i>				C4a	desítky rostlin	roztroušeně	trvale podmáčená stanoviště, kosená max. 1 ročně
<i>Tephrosieris crispa</i>	<i>starček potoční</i>				C4a	desítky rostlin	roztroušeně	trvale podmáčená stanoviště, kosená max. 1 ročně
<i>Valeriana dioica</i>	<i>kozlík dvoudomý</i>				C4a	stovky rostlin	roztroušeně	trvale podmáčená stanoviště, kosená max. 1 ročně
<i>Utricularia australis</i>	<i>Bublinatka jižní</i>				C4a	do 10 kusů	v dystrofní nádrži	trvalý vodní sloupec, dystrofní nebo oligotrofní voda

<i>Veronica scutellata</i>	rozrazil štítkovitý				C4a	desítky rostlin	roztroušeně	trvale podmačená stanoviště, kosená max. 1 ročně
<i>Epilobium ciliatum</i>	vrbovka žláznatá					desítky rostlin	roztroušeně	nepůvodní druh, ale neohrožuje druhovou diverzitu v území
<i>Eriophorum angustifolium</i>	suchopýr úzkolistý					desítky rostlin	roztroušeně	trvale podmačená stanoviště, kosená max. 1 ročně
<i>Juncus effusus</i>	sítina rozkladitá					stovky rostlin	roztroušeně	druh indikující degradaci lučních porostů, ustupuje vlivem kosení
<i>Phalaris arundinacea</i>	chrastice rákosovitá					statisíce rostlin	hojně podél potoka, monodominantní porosty v jižní části	druh indikující degradaci a eutrofizaci lučních porostů, ustupuje vlivem kosení
<i>Phragmites communis</i>	rákos obecný					statisíce rostlin	monodominantní porosty S od dystrofní nádrže a J od komunikace	druh indikující degradaci a eutrofizaci lučních porostů

2.1.5 Fauna

Během faunistických průzkumů v letech 2013 a 2017 bylo na lokalitě „Čtyřicítká“ nalezeno **241 druhů bezobratlých** (z toho **111 brouků, 17 druhů vážek, 20 druhů denních motýlů, 13 druhů rovnokřídlých a 81 pavouků**). Z průzkumu provedeného v roce 2013 je zřejmé, že území lze hodnotit jako poměrně zachovalé. Nejcennější složkou jsou mokřadní a vodní biotopy zkoumaného území. Stanovištěm obývaným řadou významných druhů jsou i dřevinné porosty zejména vrb a krušin. Bezkrídlý nosatec *Lepyrus armatus*, který byl poprvé nalezen v Čechách, ukazuje na dlouhou historii bezlesí v této lokalitě a relativní zachovalost lučního společenstva. Přehled vzácných či pro lokalitu typických druhů bezobratlých dokladuje **Tab. 3**.

Obratlovců bylo na lokalitě nalezeno celkem **55 druhů (8 druhů obojživelníků, 2 druhy plazů, 38 druhů ptáků, 7 druhů savců, z toho 2 letouni)**. Přehled vzácných a či pro lokalitu typických druhů obratlovců ukazuje **Tab. 4**. Obojživelníci jsou většinou situováni do dystrofní nádrže ve středu lokality. Převážná část ptáků přímo na lokalitě hnízdí. Naopak letouni v bezlesé nivě nenacházejí vhodné úkrytové prostředí, ale využívají lokalitu pouze k lovu. Nalezení drobní jsou savci jsou pro lokalitu typičtí, indikují podmáčená stanoviště.

Tab. 3 Přehled vzácných a či typických druhů bezobratlých lokality „Čtyřicítka“.

Vědecké jméno taxonu	České jméno taxonu	Významnost				Početnost	Charakter výskytu	Lokalizace	Nároky na zachování populace druhu
		HD	IN T	§	RL				
Brouci									
<i>Agabusaffinis</i>	potápník			§2	V U	Stálá populace	trvalý	dystrofní nádrž	Zamezit zazemnění nádrže
<i>Hydroporus gyllenhalii</i>	potápník			§2	V U	Vzácně	trvalý	dystrofní nádrž, šlenky	Ochrana vodních poměrů, zamezit zazemnění nádrže
<i>Crenitis punctatostrata</i>	vodomil			§2	NT	Stálá populace	trvalý	dystrofní nádrž, šlenky	Ochrana vodních poměrů, zachování otevřených rašelinišť
<i>Cryptocephalus decemmaculatus</i>	krytohlav				EN	Stálá populace	trvalý	světlé porosty vrb	Prosvětlení souvislých vrb, zachování vybraných keřů
<i>Agrilus pratensis</i>	krasec				NT	Stálá populace	trvalý	světlé porosty vrb	zamezit zazemnění nádrže
<i>Menesia bipunctata</i>	kozlíček					Stálá populace	trvalý	keře krušiny	Zachování vhodných keřů krušiny
<i>Lepyrus armatus</i>	nosatec				NT	Stálá populace	trvalý	květnaté louky	Mozaikové kosení luk
Motýli									
<i>Neptis rivularis</i>	bělopásek tavolníkový			§3	V U	jednotlivě	trvalý	porosty tavolníku	Zachování porostů tavolníku vrbolistého
<i>Boloria selene</i>	perleťovec dvanáctitečný				NT	jednotlivě	trvalý	louky, rašeliniště	Mozaikové kosení luk
<i>Lycaena hippothoe</i>	ohniváček modrolelý				NT	jednotlivě	trvalý	louky	Mozaikové kosení luk
Vážky									
<i>Coenagrion hastulatum</i>	Šidélko kopovité				NT	Stabilní populace	trvalý	dystrofní nádrž	Ochrana vodních poměrů, zamezit zazemnění nádrže
Rovnokřídlí									
<i>Stethophyma grossum</i>	Saranče mokřadní				NT	desítky	trvalý	celé území	Porosty vysokých ostřic v mozaice s kosenými nebo nízkostébelnými travinnými porosty
Pavouci									
<i>Lepthyphantes obscurus</i>	plachetnatka růžkatá				NT	Stabilní populace	trvalý	celé území	Křovinná a bylinná vegetace oreofytika

<i>Notioscopus sarcinatus</i>	pavučenka štěrbinovitá					Stabilní populace	trvalý	celá plocha	Travinobylinná vegetace a mechypodmáčených ploch
<i>Troxochrus nasutus</i>	pavučenka nosatá				V U	Stabilní populace	trvalý	zejména rašeliniště	Byla považována za velice vzácný psychrofilní druh, typický pro horské lesy a vrchoviště, v posledních letech se objevuje i na jiných biotopech
<i>Pirata uliginosus</i>	slíd'ák rašeliništní					Stabilní populace	trvalý	rašelinné plochy	Rašeliniště a rašelinné louky
<i>Clubiona diversa</i>	zápředník mechový					Stabilní populace	trvalý	celá plocha	Ekologicky velmi odlišná, avšak vždy přírodně zachovalá otevřená stanoviště
<i>Marpissa radiata</i>	skákvka rákosní				NT	Stabilní populace	trvalý	porosty rákosu a vysokých ostřic	Vyšší vegetace (zejména rákos) podmáčených okrajů vodních nádrží

Tab. 4 Přehled vzácných a či typických druhů obratlovců lokality „Čtyřicítka“.

Vědecké jméno taxonu	České jméno taxonu	Významnost				Početnost	Charakter výskytu	Lokalizace	Nároky na zachování populace druhu
		H D	IN T	§	RL				
Obojživelníci									
<i>Lissotriton vulgaris</i>	čolek obecný			§2	VU	desítky	trvalý	dystrofní nádrž	zamezit zazemnění nádrže
<i>Ichtyosaua alpestris</i>	čolek horský			§2	VU	desítky	trvalý	dystrofní nádrž	zamezit zazemnění nádrže
<i>Triturus cristatus</i>	čolek velký	II		§2	EN	jednotlivě	trvalý	dystrofní nádrž	zamezit zazemnění nádrže
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnědý				VU	desítky	trvalý	dystrofní nádrž	zamezit zazemnění nádrže
<i>Rana dalmatina</i>	skokan štíhlý	IV		§2	NT	desítky	trvalý	dystrofní nádrž	zamezit zazemnění nádrže
<i>Rana arvalis</i>	skokan ostronosý	IV		§3	EN	desítky	trvalý	dystrofní nádrž	zamezit zazemnění nádrže
<i>Bufo bufo</i>	ropucha obecná			§3	VU	stovky	trvalý	roztroušeně	zamezit zazemnění nádrže
<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená	IV		§2	NT	jednotlivě	trvalý	roztroušeně	zamezit zazemnění nádrže
Plazi									
<i>Lacerta agilis</i>	ještěrka obecná			§2	VU	jednotlivě	trvalý	roztroušeně	Udržet osluněná stanoviště v okrajích plochy
<i>Zootoca vivipara</i>	ještěrka živorodá			§2	NT	jednotlivě	trvalý	roztroušeně	chladná a vlhká stanoviště otevřená i zastíněná
Ptáci									
<i>Saxicola rubetra</i>	bramborníček hnědý			§3	LC	2 páry	hnizdní	jižní část	Zachování části vysokostébelných porostů
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	ořešník kropenatý			§3	VU	1 pár	hnizdní	severní a střední část	Vazba na okolní lesy
<i>Oriolus oriolus</i>	žluva hajní			§2	LC	1 pár	hnizdní	severní a střední část	Vazba na okolní lesy
<i>Carpodacus erythrinus</i>	hýl rudý			§3	VU	2 páry	hnizdní	severní a střední část	Zachování části křovin
<i>Lanius collurio</i>	tuhýk obecný			§3	NT		přechodně		Porosty křovin, spíše sušší na obvodu lokality
Letouni									
<i>Nyctalus noctula</i>	netopýr rezavý			§2		jednotlivě	pouze lov		Vazba na okolní lesy
<i>Myotis daubertonii</i>	netopýr vodní			§2		jednotlivě	pouze lov		Vazba na okolní lesy

2.2 Ekologické souvislosti

2.2.1 Velikost

Z hlediska velikosti mají nejčinnější biotopy (R2.3) dostatečnou plochu na to, aby populace chráněných druhů rostlin mohly na lokalitě dlouhodobě existovat za předpokladu vhodného managementu.

2.2.2 Reprezentativnost (zachovalost) biotopů

Nejčinnější biotop R2.3 má místy vynikající, ale převažující průměrnou reprezentativnost, která vyplývá z ponechání ladem v nedávné minulosti, při vhodném managementu je potenciál ke zlepšení reprezentativnosti. Další biotopy mají také spíše průměrnou reprezentativnost, degradačním činitelem je v případě M1.7 a L1 zřejmě zvýšená trofie vody v protékajícím potoce.

2.2.3 Obnovitelnost biotopů a druhových populací

Z hlediska ohroženosti významných druhů, je nejohroženější velmi málo početná populace vrby rozmarýnolisté (pouze 2 polykormony). Druh se sice šíří snadno vegetativně, ale je dvoudomý a na lokalitě zřejmě chybí samčí polykormon, generativní množení je zřejmě vyloučeno. Druh toleruje občasné kosení, je světlomilný a ustupuje při zarůstání vysokými vrbami. Na lokalitě se nachází v lučních porostech, stávající polykormony nejsou bezprostředně ohroženy zarůstáním.

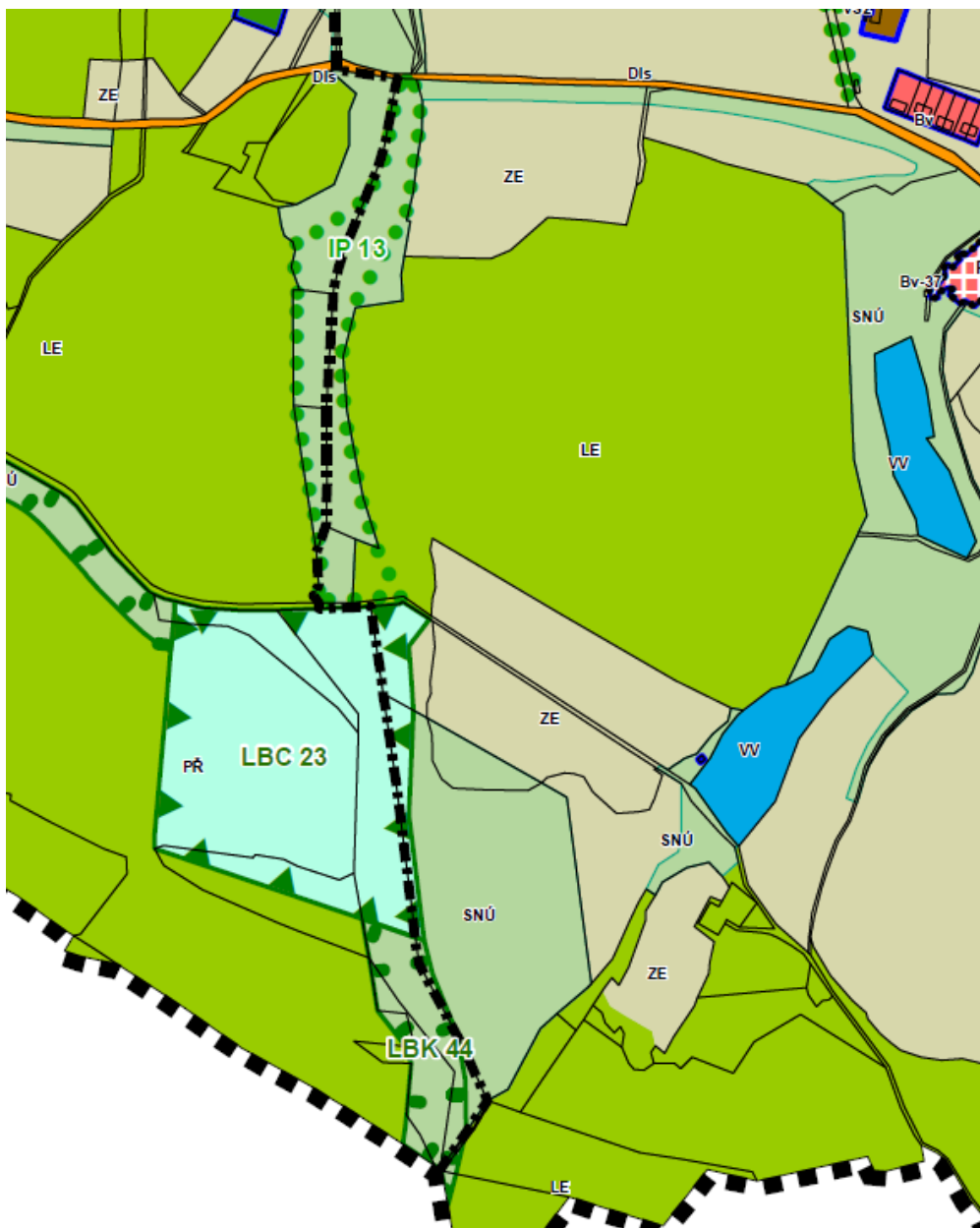
2.3 Právní souvislosti

2.3.1 Ochrana přírody a krajiny

Údolní niva, v níž se nachází lokalita „Čtyřicítka“, je podle §3, písm. b zák. č. 114/92Sb., o ochraně přírody a krajiny významným krajinným prvkem. Z toho vycházejí veškerá práva a povinnosti vlastníků a nájemců jednotlivých pozemků. Území „Čtyřicítka“ zároveň leží v přírodním parku Česká Kanada, vyhlášeném v roce 2004.

2.3.2 Územně plánovací dokumentace a další právní vztahy k lokalitě

Územní plán z roku 2017. Jižní část území je součástí lokálního biocentra LBC 23 a lokálního biokoridoru LBK 44. V severní části je pak vymezen interakční prvek IP 13. V území nejsou vyhlášena ochranná pásma vodních zdrojů.

Obr. 7 Výřez územního plánu města Nová Bystřice

2.4 Socio-ekonomické poměry – využívání území a jeho okolí, ovlivňující lokalitu, v minulosti a současnosti

2.4.1 Ochrana přírody

Od roku 2000 byla malá část území „Čtyřicítky“ (parcel č. 3142, 3283 a 3284) pravidelně kosena a posečená travní hmota náležitě likvidována. Údržbu zajišťoval Hamerský potok, z.s. se souhlasem vlastníků. Když se však v roce 2008 jeden z vlastníků rozhodl část pozemků zalesnit, byla tato parcela vykoupena z programu Místo pro přírodu. A managementové práce tak probíhají neustále na nezměněné ploše cca 0,5 ha.

2.4.2 Zemědělství

V minulosti bylo třinácti hektarové území „Čtyřicítky“ pravidelně hospodářsky využíváno. S největší pravděpodobností se jednalo o extenzivně kosené louky. Ve střední části lokality, kde se dnes nachází nevelká tůň, býval rybníček. Protože se však jednalo o pohraniční území, byly v 50. letech okolní vesnice částečně vysídleny a hospodaření na poměrně nepřístupných loukách bylo postupně ukončeno.

2.4.3 Lesnictví

Přesto, že částí území „Čtyřicítky“ jsou pozemky pro plnění funkce lesa (viz **Tab. 1**), lesní hospodaření nebylo v minulosti ani současnosti na posuzovaném území realizováno. Těžba v okolních lesích nemá na lokalitu vliv. S ohledem na záměr zalesnit část nivy byl vykoupen pozemek v rámci programu Místo pro přírodu. Správce ostatních lesních pozemků (LČR s.p., LS Český Rudolec) uděluje každoročně souhlas s kosením části otevřených rašelišť.

2.4.4 Rekreační sport

Lokalita není využívána ani ke sportu ani k rekreaci. Případné houbaření v okolních lesích nemá na lokalitu vliv.

2.4.5 Myslivost a rybářství

Lokalita není začleněna do žádného z rybářských revírů Českého rybářského svazu. Území „Čtyřicítky“ spadá do honitby Mnich (kód ÚHÚL 3105110068). Posedy či příkrmovací zařízení se však na lokalitě nenachází. V některých letech jsou v území zřízena krmiště pro odstřel prasat.

2.4.6 Těžba nerostných surovin

Na zájmovém území, ani v blízkosti s potenciálem na ovlivnění kvality vody či jiných prvků prostředí, se nenacházejí žádné lokality s těžbou nerostných surovin.

2.4.7 Využití vod

Na zájmovém území nedochází k využití vody. Veškeré vodní prvky jsou přirozené (potok) nebo částečně umělé (tůň na místě bývalého rybníka, jejíž hráz tvoří komunikace). Rybník ve střední části území pravděpodobně zanikl někdy počátkem 20. století.

2.4.8 Další využití

Lokalita není využívána jiným způsobem, než bylo popsáno výše.

2.5 Možné konflikty zájmů

Možné konflikty zájmů mohou vznikat i např. mezi dvěma druhy avifauny bramborníčkem hnědým (*Saxicola rubetra*) a hýlem rudým (*Carpodacus erythrinus*). První je druhem volných ploch pastvin, luk a rašelinišť. Druhý naopak preferuje velké houštiny keřů,

především v ekotonální části. Oba druhy pak částečně kolidují se záměrem rozšířit plochy kosených, druhově bohatých pcháčových či ostřicovorašeliníkových luk. S tímto záměrem by mohl být v kolizi i výskyt kozlíčka *Menesia bipunctata*, který obývá krušinu olšovou, zejména staré chřadnoucí keře tohoto druhu a dalších druhů vázaných na křoviny. Tyto kolize lze však odstranit vytvořením bohaté mozaiky různých biotopů a zohledněním míst výskytu a požadavků jednotlivých významných druhů.

Podobně se na lokalitě vyskytují druhy, které preferují otevřená, bezlesá stanoviště, ale špatně snášejí časté kosení (např. vrbina kytkokvětá, vachta trojlistá). Nicméně pro dlouhodobé udržení trvalého bezlesí je v dnešních podmínkách vysoké trofie vody a atmosférické depozice dusíku alespoň občasné kosení nezbytné.

3. CÍLE A OPATŘENÍ

3.1 Dlouhodobé cíle ochrannářského plánu

Dlouhodobým cílem lokality „Čtyřcítka“ je obnovení režimu lokality jaký předpokládáme, že byl přibližně v 1. polovině 20. století. Mozaiku hospodářsky využívaných biotopů, extenzivně sečených či pasených luk a rybníka s minimální rybí obsádkou.

Dlouhodobé cíle k dosažení příznivého stavu:

1. Zvýšit diverzitu stanovišť na lokalitě
2. Zachovat a podporovat rašelištní biotopy na lokalitě
3. Zlepšit hydrologické poměry na lokalitě

3.2 Modifikující faktory a jejich zhodnocení

Tab. 5 Přehled modifikujících faktorů a jejich zhodnocení

faktor	polarita faktoru	popis faktoru
Nedostatek finančních prostředků	negativní	Nedostatek finančních prostředků pro výkup pozemků či realizaci jednotlivých managementových opatření se odrazí v rychlosti a kvalitě jejich plnění
Nedostatek personálních kapacit	negativní	Nedostatek personálních kapacit bude mít za následek prodloužení realizace dlouhodobých cílů na lokalitě
Přirozená sukcese lokality	negativní	Povede k zvýšení finančních a personálních prostředků k realizaci dlouhodobých cílů
Podpora ze strany vlastníků pozemků	pozitivní	Povede k urychlení realizace a snížení finančních nákladů na realizaci dlouhodobých cílů
Změna hydrologických poměrů lokality	negativní	Povede k vysychání lokality, zrychlení zazemňování tůní
Logistická nedostupnost lokality	neutrální	Vede k prodražování finančních vstupů na jakýkoliv management/díky odloučení lokality nedochází k jejímu znečišťování např. častým výskytem turistů

3.3 Operativní cíle ochrannářského plánu

1. Zmenšit plochy monokulturních porostů (především rákosových a chrasticových) zajistit částečně jejich kosení, zejména v místech navazujících na R2.3 na pozemcích p.č. 3142, 3282/1. Pokud se podaří jednání s SPÚ i na p.č. 347/1. Dále pak zhotovením tůní na pozemcích p.č. 347/3 a 3282/1
2. Postupné omezování až konečná likvidace netýkavky žláznaté (*Impatiens glandulifera*) v jižní části podél potoka ručním vytrháváním.
3. Zvýšení sečených ploch rašelinišť a ostricových porostů – v návaznosti na postupné vykupování či alespoň pronajímání dotčených pozemků – viz bod 1.
4. Omezování křovin na lokalitě s ohledem na druhy na ně vázané – týká se především křovin v místech, kde bude rozšiřováno kosení
5. Citlivé obnovení stávající tůně (býv. rybníčka) – pouze omezení postupného zazemnění tůně s předpokládaným opakováním 1x 10 let.
6. Vytvoření nových tůní – jednalo by se o pozemky s biotopy M 1.1 a M 1.7 (p.č. 347/3 a částečně i 3282/1) v jižní části. Budování tůní v intenzitě 1-2 ročně. Vyhrnutý materiál bude rozprostřen do okolních monokulturních rákosových porostů, takže biotopová škoda bude minimální.

3.4 Navrhovaná opatření s určeným termínem, náklady a zodpovědnosti za realizaci

1. Zvětšit plochu kosených ploch na 1 ha – od roku 2018. Realizace z PPK, roční náklady cca 25.000,-
2. Vybudování 2-5 tůní o celkové ploše do 1500 m². V letech 2018-2025. Financování z PPK. Náklady do 250.000,-
3. Další jednání o výkupu, nájmu nebo dalších dohodách s vlastníky, zejména Ing. Jura, Státní pozemkový úřad, Římskokatolická farnost.
4. Odstranění části křovin a mladých náletů ve vybraných částech (cca 25%). V letech 2018-2022. Realizace z PPK, náklady cca 25.000,-
5. V návaznosti na realizovaná opatření provést sledování změn bioty, případně doplnit průzkumy o mykologický, případně i malakologický, algologický, zooplankton aj.

4. ZÁVĚREČNÉ ÚDAJE

4.1 Použité podklady a zdroje informací

4.1.1 Bibliografie a další údaje

Ehrendorfer F. et Hamann U. (1965): *Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa*. In: *Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft*. Bd. 78, Nr. 1, S. 35–50.

Grulich V. (2012): Red list of vascular plants of the Czech republic: 3rd edition. *Preslia* 84: 631–645.

Chobot K. et Němec M. [eds]. (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. *Příroda* 34: 1–182.

Kůrka A., Řezáč M., Macek R., Dolanský J. (2017): Pavouci České republiky. *Academia Praha*, 622 pp.

Neuhäuslová Z. et al. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. – 341 p., 1 map., ed. *Academia, Praha*.

Pyšek P., Danihelka J., Sádlo J., Chrtěk J. Jr., Chytrý M., Jarošík V., Kaplan Z., Krahulec F., Moravcová L., Pergl J., Štajerová K. et Tichý L. (2012): Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns. – *Preslia, Praha*, 84: 155–255.

Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. et Slavík B. [eds.], *Květena České socialistické republiky* 1., p. 103–121, ed. *Academia Praha*.

Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Příloha II a IV

Vyhláška 395/92 Sb. kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny; v platném znění.

Zákon 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

Internetové zdroje:

www.geoportal.cenia.cz

www.mapy.cz

www.cuzk.cz

www.T-mapy.cz

4.1.2 Fotografické snímky

Obr. 8 Rašeliniště v severní části lokality (foto Kučerová).

Obr. 9 Monokulturní rákosina v jižní části lokality (foto Hesoun).

Obr. 10 Tůň ve střední části lokality - jarní aspekt (foto Hesoun).

Obr. 11 Čolek horský (*Ichtyosaura alpestris*) z dystrofní tůně (foto Kolář)

Obr. 12 Kvetoucí vachta trojlistá (*Menyanthes trifoliata*) (foto Kučerová).

Obr. 13 Perleťovec dvanáctičetný (*Boloria selene*) (foto Hesoun).